

www.ristikkoakatemia.fi

Nimi paikallaan

Ristikoiissa esiintyy usein paikannimiä. Joskus ne ovat tavalla tai toisella ajankohtaisia – olympiakaupunkeja, koronaviruksen riivaamia paikkoja, luonnonmullistusten tai huippukokousten tapahtumapaikkoja, mitä milloinkin. Toisinaan ne taas heijastelevat kenties lähinnä laatijan huumorintajua, joskus ehkä suoranaista erikoisuuden tavoitteleakin. Joillain nimillä taitaa olla paikkansa hankalien ristikon mutkien täytteenäkin.

Paikannimet, ja ylipäätään erisnimet, herättävät joskus ratkojissa vaihtelevia mielipiteitä. Varsinkin vieraskielisten nimien viljely suomenkielisissä ristikoissa jakaa mielipiteitä. Raskauttavana asianhaarana saatetaan pitää sitä, jos nimi on vieläpä omakielisessä asussaan, vaikka paikalle olisi käytössä suomenkielinen sovinnaisnimi: Paris eikä Pariisi, Riga eikä Riika, Luleå eikä Luulaja ja niin edelleen.

Joskus veri kuitenkin vetää vieraaseen käytännön syistä. Eri kirjainten esiintymistiheys on eri kielissä hyvin erilainen, ja joskus vieraskielisen nimen livauttaminen mukaan on yksinkertainen tapa selviytyä hankalasta kirjainympäristöstä. Kovin yleistä tämä ei kuitenkaan taida olla.

Oma lukunsa ovat tietysti poikkeukselliset paikannimet. Suomen pisimmän paikannimen titteliä kantava Äteritsiputeritsipuo-lilautatsijänkä on niin pitkä, ettei se edes

mahdu pieneen tai keskikokoiseenkaan ristikkoon. Walesilaisen pikkupaikkakunnan mijättiläinen Llanfairpwllgwyngyllgogerychwyrndrobwlllantysiliogogoch taitaa olla jo auttamatta liian iso ristikkosanaksi.

Toisessa ääripäässä ovat tietysti pikkuruiset nimet. Kaksikirjaimisia paikannimiä laatija voi käyttää hyödyllisenä (vaikka ehkä vähän tylsänä) tilkemateriaalina – sellaisia kuin Suomen Ii, Viron Aa tai Italian Po. Yksikirjaimiset paikannimet taas tuntuvat ristikkokäytössä tarpeettomilta, vaikka niillä tietysti on oma viehätysvoimansa. Miten mahtaisi ristikkoon istua vaikkapa Norjan Lofoottien saarijonon länsilaidan kylä Å tai pohjoisranskalainen kunta Y?

Nimillä voi myös pitää eri tavoin hauskaa. Suomen paikannimistön roisit kerrostumat monine v-alkuisine nimineen eivät tahdo soveltua ainakaan ihan kaikkiin ristikoihin vaikka tarjoavatkin nimistön ystäville hauskoja hetkiä. Jotkut nimistöissä esiintyvät äkipäätään yllättävät yhdyssanat taas antavat mahdollisuuden vitsikkäisiin vihjeisiin: vaikkapa Kangasalla sijaitseva Lihasula ja Luoteis-Venäjäällä sijaitseva Kuolajärvi ovat oikeastaan aika hassuja, jos oikein (tai väärin) silmin katsotaan.

Hupaisia ovat myös ulkomaiset paikannimet, jotka kuulostavat suomalaisilta ja saavat sitä kautta uusia merkityksiä: Manaus, Sulawesi, Lima ja tietysti Nauru. Ei vieraasta aineksestakaan aina tarvitse paha mieli tulla.

Jaakko Leino
jaakko.leino@helsinki.fi

Lähetäkää ristikkoiheisiä kysymyksiä ja mielipiteitä osoitteeseen kysymys@ristikkoakatemia.fi

Ristikkoakatemia Facebookissa:
www.facebook.com/groups/ristikkoakatemia/